

DANMARKS STATISTIK

STATISTISKE MEDDELELSER

4. RÆKKE 50. BIND 3. HÆFTE

COMMUNICATIONS STATISTIQUES 4me SÉRIE TOME 50 3ième LIVRAISON

PRODUKTIONSSTATISTIK FOR AARET 1913

(HAANDVÆRKS- OG INDUSTRITÆLLINGEN AF 1914)

III

BEKLÆDNINGS- OG LÆDERINDUSTRIEN

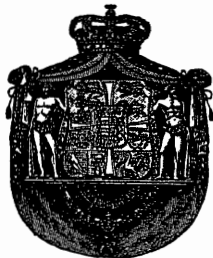
STATISTIQUE DE LA PRODUCTION INDUSTRIELLE 1913
(RECENSEMENT INDUSTRIEL 1914)

III

VÊTEMENT ET CUIRS

UDGIVET AF DET STATISTISKE DEPARTEMENT

PUBLIÉ PAR LE DÉPARTEMENT DE LA STATISTIQUE

KØBENHAVN

BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI

1916

Forord.

Nærværende Hæfte er det tredie i Rækken af de Monografier, der tilsammen vil omhandle Produktionsforholdene i de forskellige vigtigere Industrifag. I Forordet til det første Hæfte (om Tekstilindustrien) er der gjort nærmere Rede for den Hjemmel, Departementet har haft til Tilvejebringelsen af de produktionsstatistiske Oplysninger, for Undersøgelsens Omfang m. v.

Hæftet indeholder produktionsstatistiske Oplysninger om de væsentligste af de i Industritællings-Tabelværkerne under Gruppe III og VI henførte Erhverv inden for Beklædningsindustrien og Læderindustrien; dog har man i flere Tilfælde fundet det hensigtsmæssigt at samle beslægtede Fag i særlige Grupper. Et enkelt Erhverv, nemlig „Træsko- og Tøffelmagerforretninger“ er udskudt til Behandling i et følgende Hæfte sammen med den øvrige Træindustri, og endvidere har man ladet „Buntmagerforretninger“ og „Vaskerier og Strygerier“, der behandlede i det tilsvarende Hæfte af Produktionsstatistiken for 1906, udgaa, medens „Tilvirkning af Olietøj og Voksdug“ samt „Fjerrenserier“ er kommet til.

Det statistiske Departement i April 1916.

ADOLPH JENSEN.

Johs. Dalhoff.

Indhold.

	Side
1. Herre-, Dame- og Børnekonfektion m. v.....	7
2. Tilvirkning af Olietøj og Voksdug	11
3. Tilvirkning af Ligtøj, Kranse og kunstige Blomster; Fjerrenserier ..	12
4. Tilvirkning af Hatte og Kasketter m. v.....	13
5. Handskemagerforretninger	16
6. Skotøjsindustri	18
7. Garverier.....	25
8. Lædervareindustri (Drivremmefabrikker, Piskefabrikker, Sadelmagerforretninger).....	31
<i>Resumé en français</i>	34

Publikationer vedrørende Haandværks- og Industritællingerne :

1897: Danmarks Haandværk og Industri ifølge Tællingen den 25. Maj 1897. (Statistisk Tabelværk, 5. Række, Litra A Nr. 1).

1906: Danmarks Haandværk og Industri ifølge Tællingen den 12. Juni 1906. (Statistisk Tabelværk, 5. Række, Litra A Nr. 7).

— Produktionsstatistik. (Statistiske Meddelelser, 4. Række, 30. Bd.).

1914: Produktionsstatistik.

I. Tekstilindustrien. (Statistiske Meddelelser, 4. Række, 50. Bd., 1. Hefte).

II. Produktionen af Nærings- og Nydelsesmidler. (Statistiske Meddelelser, 4. Række, 50. Bd., 2. Hefte).

1. Herre-, Dame- og Børnekonfektion m. v.

Ligesom ved Produktionsstatistiken i 1905 angaar de for 1913 modtagne Oplysninger om Tilvirkningen af Herre- og Damekonfektion kun Tilvirkning af færdige Beklædningsgenstande — Lagerarbejde — i Modsætning til det Arbejde, der udføres paa Bestilling direkte for Kunderne.

Af Virksomheder, der tilvirkede Herre- Dame- og Børnekonfektion m. v. (Industritællingstabelværkets Lb.-Nr. 59—65) taltes ved Industritællingen i 1914 i alt 10 959 med 20 353 egentlig industrielle Arbejdere. Af disse Virksomheder var der imidlertid kun 211 (128 i Hovedstaden og 83 i Provinsbyerne) med tilsammen 11 044 Arbejdere (8 448 i Hovedstaden og 2 596 i Provinserne), der beskæftigede over 10 Arbejdere. De modtagne Oplysninger om Tilvirkning af Lagerarbejde vedrører i alt 68 af de største af disse 211 Virksomheder (58 i Hovedstaden og 10 i Provinsen) med i alt 9 439 Arbejdere i Sæsonen og 6 940 Arbejdere udenfor Sæsonen. For den egentlige Herre-, Dame- og Børnekonfektions Vedkommende er de foreliggende Oplysninger formentlig ret fuldstændige, idet man har modtaget de paagældende Skemaer i udfyldt Stand fra omtrent alle større her henhørende Virksomheder, og i de mindre Virksomheder, for hvilke Oplysning ikke foreligger, fremstilles der forholdsvis lidt Lagerarbejde. For Tilvirkning af Underbeklædning er Oplysningerne derimod ikke udtømmende. De paa Bestilling fremstillede Underbeklædningsgenstande spiller ogsaa i de mindre Virksomheder en ganske forsvindende Rolle i Sammenligning med Lagerarbejdet, og de foreliggende Opgørelser, der kun

vedrører de større Virksomheder indenfor denne Branche, viser derfor alt for smaa Tal.

I nedenstaaende Oversigt er der for de 68 Virksomheder, for hvilke der foreligger Oplysning om Produktion m. v. i 1913, meddelt Oplysning om det i Aaret 1913 gennemsnitlig beskæftigede Antal Arbejdere i og uden for Sæsonen, idet Arbejderne yderligere er fordelte eftersom de var Mænd eller Kvinder, beskæftigede paa Værksted eller i Arbejdernes eget Hjem, samt for Værkstedsarbejdernes Vedkommende efter Beskæftigelsens Art.

Beskæftigede paa Forretningernes egne Værksteder:	I Sæsonen			Udenfor Sæsonen		
	Mænd	Kv.	Tils.	Mænd.	Kv.	Tils.
Ved Tilskæring	291	239	530	235	221	456
— Syning	82	1 569	1 651	75	1 468	1 543
Direkte beskæftigede Hjemmearbejdere	631	4 587	5 218	414	3 697	4 111
Anslaaet Antal Personer, som beskæftiges af ovennævnte Hjemmearb.	40	2 000	2 040	30	800	830
Tilsammen . . .	1 044	8 395	9 439	754	6 186	6 940

30 Virksomheder opgav at have en Sæsonetid, medens 38 Virksomheder angav at have nogenlunde jævnt Arbejde hele Aaret igennem. Den travleste Tid var Foraarssæsonen (navnlig Marts Maaned), og de mest døde Maaneder var Januar og navnlig Juni.

50 af de her omhandlede Virksomheder havde mekanisk Kraft. Det synes, som om Anvendelsen af mekanisk Kraft er gaaet en Del frem siden 1905; jfr. nedenstaaende Oversigt over Antallet af Virksomheder med mekanisk Kraft samt Antallet af mekanisk drevne Arbejdsmaskiner i 1913 og 1905, for hvilket sidste Aars Vedkommende Oplysningerne gælder 62 Virksomheder — alle i Hovedstaden — med tilsammen 7 960 direkte og indirekte beskæftigede Arbejdere i Sæsonen:

Med Oplysning om Produktion	-Antal Virksomheder		Antal mekanisk drevne Arbejdsmaskiner		
	Heraf med mekanisk Kraft		Tilskæringsmaskiner	Sy-maskiner	Andre Arbejdsmaskiner
1913....	68	50	35	763	34*)
1905....	62	25	13	364	—

*) Heraf 21 Knaphulsmaskiner.

Den samlede Salgsværdi for de i de her omhandlede 68 Virksomheder i 1913 tilvirkede Beklædningsgenstande (Lagerarbejde) udgjorde i alt 23,7 Mill. Kroner.

I nedenstaaende Oversigt er Produktionen nærmere specificeret, og der er endvidere meddelt Oplysning om, hvor mange Virksomheder af de her omhandlede, der i 1913 tilvirkede hver enkelt

	1913			1905	
	Antal Virksomheder	Mængde Stkr.	Salgsværdi Kr.	Mængde Stkr.	Salgsværdi Kr.
Damekonfektion:					
Overstykker	13	94 700	2 132 100	} 275 400	4 877 000
Kaaber	13	99 300	2 538 400		
Jakker	6	7 500	149 100		
Regnfrakker	1	500	12 000	—	—
Spadserdragter	13	68 100	2 425 000	25 600	684 200
Kjoler, skræddersyede ...	8	22 600	634 700	1 880	96 000
— andre	7	12 600	374 600	31 000	713 000
Nederdele	13	44 600	323 100	37 700	276 000
Bluser	14	126 600	841 400	108 100	378 800
Diverse	2	—	306 000	—	973 400
Tilsammen ...	—	—	9 736 400	—	7 998 400
Herrekonfektion:					
Overfrakker	19	54 300	1 274 500	43 100	930 000
Andet Overtøj	13	20 900	423 000	6 550	102 300
Habitter	19	176 900	4 166 000	98 000	2 153 000
Jakker	12	25 800	297 300	12 400	155 300
Veste	14	35 100	128 600	12 900	42 500
Benklæder	21	126 100	647 800	30 800	189 000
Drengehabitter	15	73 300	640 200	27 300	349 000
Drengefrakker, Stortrøjer	19	25 300	222 000	1 000	10 000
Drengebluser	7	4 000	8 100	15 500	24 400
Arbejdshabitter	5	77 000	197 100	} —	1 300 400
Arbejdsjakker	16	241 500	619 000		
Arbejdsveste	6	10 400	21 000		
Arbejdsbluser	14	303 400	481 100		
Arbejdsbenklæder	16	521 200	1 199 400	} —	—
Arbejdsforklæder	3	7 500	6 800		
Skindtrøjer	1	2 300	31 500	—	—
Skindveste	3	12 100	89 200	—	—
Skindbenklæder	1	200	2 500	—	—
Diverse	1	—	9 000	—	464 200
Tilsammen ...	—	—	10 463 600	—	5 720 100

	1913			1905	
	Antal Virksomheder	Mængde Stkr.	Salgsværdi Kr.	Mængde Stkr.	Salgsværdi Kr.
Børnekonfektion:					
Børnehabitter	7	32 100	172 900	24 000	200 100
Pigeoverstykker	7	59 300	448 100	} 13 300	115 400
Pigedragter	3	15 900	74 400		
Børnekjoler	6	54 700	276 400	6 500	21 200
Diverse	4	—	91 900	—	—
Tilsammen	—	—	1 063 700	—	336 700
Underbeklædn. m. m.:					
Herrelinned	10	84 900	215 600	34 900	98 200
Damelinned	7	123 800	321 900	81 000	231 700
Børnelinned	5	19 000	20 300	25 300	15 200
Korsetter	8*)	210 300	547 100	204 100	357 900
Skorter	11	61 000	257 500	34 000	165 500
Reformbenklæder	7	10 800	44 300	5 800	22 300
Forklæder	10**)	302 100	345 700	11 000	12 500
Herreslips og Kravats ..	4	180 900	165 900	622 000	228 500
Sportskraver	3	27 900	14 900	23 000	12 700
Seler	1	118 900	95 100	—	—
Dameslips og Kraver ...	5	40 200	71 300	} —	59 000
Bælter	5	52 300	37 800		
Diverse	2	—	6 900	—	125 000
Tilsammen	—	—	2 144 300	—	1 328 500
Hovedbeklædning:					
Kasketter***)	1	16 700	17 100	—	—
Sportshuer***)	4	194 000	244 700	—	—
Tilsammen	—	—	261 800	—	—

*) Heraf tilvirkede de 7 næsten udelukkende Korsetter og beskæftigede herved tilsammen 283 Arbejdere, hvoraf de 174 var Hjemmearbejdere. 3 af Korsetfabrikkerne anvendte mekanisk Kraft, hvorved blev drevet 2 Tilskæringsmaskiner, 6 Symaskiner og 9 Specialmaskiner. De foreliggende Oplysninger maa antages at omfatte den allervæsentligste Del af Landets Korsetindustri.

**) Heraf tilvirkede de 2 næsten udelukkende Forklæder, tilsammen 198 600 Stkr. til en Salgsværdi af 200 000 Kr. Disse 2 Virksomheder beskæftigede tilsammen 162 Arbejdere, hvoraf 115 Hjemmearbejdere, og anvendte begge mekanisk Kraft, hvorved blev drevet 3 Tilskæringsmaskiner og 39 Symaskiner.

***) Tilvirkningen af Kasketter og Sportshuer vil blive nærmere behandlet nedenfor under Hattefabrikker m. v. S. 13.

Vare. Til Sammenligning har man dernæst tilføjet de foreliggende Oplysninger om de fornævnte 62 Virksomheders Produktion i 1905.

Fordeler man de 68 Virksomheder i 1913 i Størrelsesgrupper efter Produktionens Salgsværdi, faas følgende Oversigt:

Produktionens Salgsværdi:	Antal Virksomheder	Produktionens Salgsværdi
Under 100 000 Kr.	24	1 200 000 Kr.
100—300 000 Kr.	18	3 100 000 -
300—500 000 -	15	5 700 000 -
500—1 000 000 -	5	4 300 000 -
over 1 000 000 -	6	9 400 000 -
Tilsammen...	68	23 700 000 Kr.

De 11 største Virksomheder tilvirkede alene mere end de øvrige 57 Virksomheder tilsammen; og af disse 11 Virksomheder tilvirkede alene de 6 over en Trediedel af hele den samlede Produktion.

I 1913 blev der til Forbrug her i Landet fra Udlandet indført for ca. 7,2 Mill. Kr. Beklædningsgenstande. I nedenstaaende Oversigt er Mængden af de indførte Beklædningsgenstande nærmere specificeret.

Indførsel 1913	Af eller med Silke	Af Uld	Af vegetab. Stof	Tilsammen
	kg	kg	kg	kg
Underbeklædning	7 800	13 900	250 500	272 200 *)
Dameskrædderarbejde	13 400	74 600	135 900	223 900 **)
Herreskrædderarbejde	900	89 500	54 800	145 200 ***)
Børnedragter	—	2 300	1 300	3 600

*) Heraf 21 240 kg Skørter, 30 090 kg Korsetter og 100 kg Seler.

***) Heraf 22 345 kg Bluseliv, 1 420 kg Nederdele, 40 955 kg Regnfrakker og 34 650 kg Forklæder.

****) Heraf 62 280 kg Regnfrakker, 11 975 kg andet Overtøj, 5 250 kg Jakker, 2 060 kg Veste, 1 025 kg Benklæder og 815 kg Arbejdstøj.

2. Tilvirkning af Olietøj og Voksdug.

Fra samtlige her henhørende Virksomheder har man modtaget Oplysning om Produktionen i 1913. Der fandtes i alt 5 Virksomheder, hvoraf den ene væsentlig tilvirkede Voksdug og Badehætter, 2 tilvirkede udelukkende Olietøj og 2 gav sig ogsaa af med anden Produktion (Presenninger, Compositionsfarver m. v.).

De 5 Virksomheder beskæftigede tilsammen i 1913 gennemsnitlig 100 Arbejdere; heraf var de 87 Kvinder, der næsten alle — til Dels i deres eget Hjem — var beskæftigede med Syning af Olieklæder og Badehætter.

Den samlede Produktions Salgsværdi androg i alt 203 300 Kr.; jfr. omstaaende Oversigt:

	Mængde	Salgsværdi
	kg	Kr.
Olietøj	83 000	156 000
Voksdug	2 800	9 600
Voksdugspapir	3 020	2 900
Voksdugsbadehætter	600	2 500
Presenninger	—	25 000
Hestedækkener	—	600
Skindklæder	—	1 200
Telte	—	3 000
Compositionsfarver ..	15 000	2 500
Tilsammen...	—	203 300

Til Tilvirkningen af Olietøjet, Voksdugen og Voksdugsbadehæfterne blev anvendt i alt ca. 35 360 kg Fernis.

Indførselen af Olietøj fra Udlandet androg i 1913 kun ca. 4 400 kg eller ca. 5 pCt. af Landets Forbrug.

3. Tilvirkning af Ligtøj, Kranse og kunstige Blomster; Fjerrenserier.

Af Ligtøj og Kranseforretninger taltes ved Industri-tællingen i 1914 i alt 66 Virksomheder med tilsammen 111 Arbejdere. Af disse har man modtaget Oplysninger om Produktionen m. v. i 1913 fra de 4 største med tilsammen 52 Arbejdere (39 Kvinder, 6 Mænd og 7 Halvdagsbørn). Af de 62 Virksomheder, hvorfra der mangler Oplysninger om Produktion m. v., beskæftigede de 44 ingen Arbejdere, og de øvrige var ogsaa ganske ubetydelige.

Nedenstaaende er givet en Oversigt over de 4 Virksomheders samlede Produktion i 1913 sammenlignet med de foreliggende Oplysninger om 5 Virksomheders (med 49 Arbejdere) Produktion i 1905.

	1913		1905
	Mængde	Salgsværdi	Salgsværdi
	Stkr.	Kr.	Kr.
Ligtøj	—	4 400	16 000
Metalkranse	3 920	7 900	55 600
Stofkranse	49 800	34 400	
Andre Kranse	11 000	10 700	
Zirater	—	—	4 000
Makarthumbuketter og kunst. Planter ..	—	23 430	13 500
Blomsterkurve og -stativer	—	7 350	—
Tilsammen...	—	88 180	89 100

Af Blomsterfabrikker taltes ved Industritællingen i 1914 i alt 14 Virksomheder. Af disse har de 4 største, der i 1913 gennemsnitlig tilsammen beskæftigede 46 Arbejdere (2 Mænd, 43 Kvinder og 1 Halvdagsbarn) givet Oplysning om Produktion m. v. i 1913. De 10 Virksomheder, fra hvilke der mangler Oplysninger om Produktion m. v., er alle ganske ubetydelige. I de 4 her omhandlede Virksomheder blev der i 1913 tilvirket af kunstige Blomster til Dekoration og Modepynt for 77 500 Kr., af Fjer til Hattepynt for 18 000 Kr. og Andet Arbejde for 7 000 Kr.

Værdien af Specialindførselen i 1913 af kunstige Blomster og Blade samt Fjer til Pynt androg henholdsvis 245 000 Kr. og 431 000 Kr. Den hjemlige Industri spiller m. a. Ord en ret underordnet Rolle for Forbruget her i Landet af disse Varer.

Af Fjerrensenserier taltes ved Industritællingen i 1914 i alt 12 Virksomheder med tilsammen 77 Arbejdere. Af disse har man modtaget Oplysning om Produktionen m. v. i 1913 fra de 2 største, der i 1913 gennemsnitlig tilsammen beskæftigede 67 Arbejdere, nemlig 16 Mænd og 51 Kvinder. De Virksomheder, hvorfra der mangler Oplysninger, er alle ganske smaa og af forholdsvis underordnet Betydning.

De 2 her omhandlede Renserier behandlede i 1913 i alt 990 000 kg Fjer. Ved Rensningen svandt disse 990 000 kg ind til 705 000 kg. Salgsværdien af de 705 000 kg rensede Fjer og Dun androg ca. 954 000 Kr. Indførselen fra Udlandet af rensede Fjer og Dun androg i 1913 ca. 133 000 kg til en Værdi af ca. 309 000 Kr.

4. Tilvirkning af Hatte og Kasketter m. v.

Ved Industritællingen i 1914 taltes i alt, bortset fra hjemmearbejdende Værksteder, af her henhørende Virksomheder 112 med 645 direkte beskæftigede Arbejdere. Af disse 112 Virksomheder har man modtaget Oplysninger om Produktionen m. v. i 1913 fra 18 af de største, der tilsammen i 1913 gennemsnitlig beskæftigede 603 Arbejdere. Der mangler altsaa Oplysninger fra 94 Virksomheder; heraf var de 3 smaa Straahattefabrikker, der tilsammen

beskæftigede 5 Arbejdere, og 9 smaa Kasketsystuer, der tilsammen beskæftigede 20 Arbejdere, medens Resten væsentlig var smaa haandværksmæssigt drevne Hattemagerværksteder eller Handelsforretninger, der formentlig navnlig gav sig af med Reparationsarbejde, og hvoraf en Del endda maa antages ikke at arbejde for egen Regning.

Foruden fra de 18 fornævnte Virksomheder har man modtaget Oplysninger om Produktionen m. v. i 1913 fra 5 andre Virksomheder, der i udstrakt Grad tilvirkede Huer og Kasketter, men hvoraf den ene ved Industritællingen i 1914 er henført til Konfektionsforretninger og de 4 andre til Buntmagerforretninger. Disse 5 Virksomheder beskæftigede ved den her omhandlede Produktion ca. 70 Arbejdere.

I Henhold til det anførte regner man sikkert ikke meget galt, hvis man anslaaer de i det følgende givne Oplysninger til at omfatte saa godt som hele Landets Straahatte- og Kaskettilvirkning og mindst 90 % af Landets Tilvirkning af Filthatte.

De 23 her omhandlede Virksomheder beskæftigede som nævnt i 1913 gennemsnitlig 673 Arbejdere. I nedenstaaende Oversigt er Arbejderne nærmere specificeret efter Arten af deres Beskæftigelse m. v.

	Antal Arbejdere								
	I Hjemmet	Paa Fabrikken				I alt			
		Kvinder	Md.	Kv.	Børn	Tils.	Md.	Kv.	Børn
Ved Straahattefabrikation . . .	35	48	109	"	157	48	144	"	192
- Filthattefabrikation . . .	3	106	41	1	148	106	44	1	151
- Tilvirkn. af Silkehatte o.l.	"	11	4	"	15	11	4	"	15
- Hue- og Kasketsyning .	110	6	152	"	158	6	262	"	268
- Fabrik. af Forme og Stel	7	1	12	"	13	1	19	"	20
Garnerersker	"	"	27	"	27	"	27	"	27
Tilsammen	155	172	345	1	518	172	500	1	673

Det vil ses, at ca. tre Fjerdedele af denne Industris Arbejdere var Kvinder. I øvrigt maa det ved Bedømmelsen af, hvor stort et Arbejdertal denne Industri beskæftiger, erindres, at et ikke

ringe Antal af de direkte beskæftigede Hjemmearbejdere atter beskæftiger en Del Hjælpearbejdere.

Produktionens Salgsværdi udgjorde i alt 2 560 000 Kr.; jfr. nedenstaaende Oversigt, hvor til Sammenligning er vedføjet Oplysninger om Produktionen i 1905, da Oplysninger forelaa fra 22 Virksomheder med ca. 525 direkte beskæftigede Arbejdere.

	1913			1905		
	Antal Stkr.	Salgsværdi I alt	Kr. pr. Stk.	Antal Stkr.	Salgsværdi I alt	Kr. pr. Stk.
Straa hatte *)	410 600	772 000	1.88	397 600	514 000	1.30
Filthatte	309 500	701 800	2.27	338 800	622 000	1.80
Silke hatte	1 800	20 300	11.28	2 600	36 200	14.00
Trekantede Hatte	125	3 125	25.00	—	—	—
Haandsyede Hatte	14 700	51 500	3.50	—	—	—
Huer og Kasketter	829 000	954 000	1.15	894 100**)	938 600	0.80
Formestel, til Salg	28 100	18 600	0.66	—	5 200	—
Bøjler	12 000	2 500	0.21	—	—	—
Filtstumper	36 000	36 000	1.00	—	—	—
Uspecificeret	—	—	—	—	22 500	—
Tilsammen	—	2 559 825	—	—	2 138 500	—

*) D. v. s. sammensyede af Fletninger eller Lidser; flettede Straa hatte tilvirkedes overhovedet ikke.

***) Hertil kommer 55 000 Stkr. til 53 000 Kr., der tilvirkedes i Forbindelse med Buntmageri.

Foruden ovennævnte Produktion er der i 1913 bleven udført Reparationsarbejde for ca. 32 000 Kr.

Arten og Mængden af de vigtigste til Produktionen anvendte Raastoffer vil nærmere fremgaa af nedenstaaende Oversigt:

	Mængde kg
Uld	24 000
Filtstumper	15 000
Straa, Bast og Lidser	37 100
Virer	1 900
Rollbuck	2 500

For at kunne sammenligne Produktionen og Landets Ind- og Udførsel af de her omhandlede Varer med hinanden, har man ved Henvendelse til forskellige af de større Virksomheder søgt Oplysninger om Produktionens Vægt. Paa Grundlag af det saaledes

tilvejebragte Materiale har man ment at kunne opstille nedenstaaende Oversigt:

	Produktion i 1913		Specialindførsel i 1913		Udførsel af indenl. Varer i 1913		Forbrug i 1913
	Mængde Stkr.	Værdi Kr.	Mængde Stkr.	Værdi Kr.	Mngd. Stkr.	Værdi Kr.	Mængde Stkr.
Herresilkehatte	1 800	20 300	3 400	26 000	"	"	5 200
Filthatte	309 500	701 800	442 100 *)	1 452 000	3 200	10 000	748 400
	kg		kg		kg		kg
Straahatte	41 000	772 000	63 500 *)	798 000	—	19 000	ca.100 000
Huer og Kasketter..	70 500	954 000	13 800	167 000	900	9 000	83 400
Andre Hatte og Huer	1 800	51 500	12 600	145 000	200	1 000	14 200
Tilsammen...	—	2 499 600	—	2 588 000	—	39 000	—

*) Med eller uden Pynthbesætning.

5. Handskemagerforretninger.

Ved Industritællingen i 1914 taltes i alt 79 Handskemagerforretninger med 478 Arbejdere mod 93 Virksomheder med 596 Arbejdere i 1906 og 106 Virksomheder med 1 356 Arbejdere i 1897. Af de 79 Virksomheder har man modtaget Oplysninger om Produktionen m. v. i 1913 fra de 17 største. Disse 17 Virksomheder beskæftigede tilsammen i 1913 gennemsnitlig 334 Arbejdere. Der mangler altsaa Oplysninger fra 62 Virksomheder, men af disse beskæftigede de 24 ingen Arbejdere og de fleste havde nærmest Karakteren af Handelsvirksomheder. De i det følgende meddelte Oplysninger kan man derfor anslaa til at omfatte ca. 80 pCt. af Landets samlede Handskeindustri.

De 17 Virksomheder beskæftigede som nævnt gennemsnitlig i 1913 334 Arbejdere. I omstaaende Oversigt er Arbejderne nærmere specificeret efter deres Beskæftigelses Art m. v.

Handskeindustrien foregaar i betydelig Udstrækning i Arbejdernes eget Hjem; det vil ses, at over to Tredjedele af det samlede Antal Arbejdere var Hjemmearbejdere, og af Hjemmearbejderne var ca. fire Femtedele Kvinder, der var beskæftiget med Syning.

Produktionens Salgsværdi for de 17 her omhandlede Virksom-

	Antal Arbejdere								
	I Hjemmet			Paa Fabrikken			I alt		
	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.
Tilskærere	"	"	"	7	1	8	7	1	8
Handskemagere	44	"	44	45	8	53	89	8	97
Handskesyersker	—	168	168	—	25	25	—	193	193
Konfektionssyersker ..	—	20	20	—	5	5	—	25	25
Farvere	"	"	"	8	3	11	8	3	11
Tilsammen...	44	188	232	60	42	102	104	230	334

heder udgjorde i alt 791 700 Kr. I nedenstaaende Oversigt er Produktionen nærmere specificeret, og til Sammenligning er vedfjet Oplysninger om Produktionen i 1905, da Oplysninger forelaa fra Landets 12 største Handskemagerforretninger med i alt 345 Arbejdere, eller ca. 70 pCt. af Landets daværende Handskeindustri.

	1913		1905	
	Mængde	Salgsværdi	Mængde	Salgsværdi
		Kr.		Kr.
Glacéhandsker	24 630 Dus.	532 200	30 000 Dus.	596 500
Vaskeskindshandsker	3 280 —	103 500	2 260 —	48 700
Glacé- og Vaskeskindshandsker ..	—	—	1 100 —	31 200
Skindtrøjer o. l.	11 690 Stkr.	142 600	3 970 Stkr.	38 700
Farvede Skind	23 000 —	13 400	—	9 000
Uspecificeret	—	—	—	17 100
Tilsammen...	—	791 700	—	741 200

Foruden ovennævnte Produktion blev der i 1913 udført Reparationsarbejder for ca. 1 600 Kr., og 1 Virksomhed udførte Farvning for andre af ca. 6 000 Skind for en Betaling af 2 300 Kr.

Til den anførte Produktion i 1913 blev anvendt ca. 141 200 Stkr. hvidgarvede Skind og ca. 11 000 Stkr. semsgarvede Skind. Skindene undergaar et ret betydeligt Svind under Tilvirkningen til Handsker. Alene ved Udstansningen gaar ca. 5—6 pCt. fra, og ved den yderligere Bearbejdelse af Skindene svinder disse yderligere, mest for de Skinds Vedkommende, der anvendes til Glacéhandsker. Paa Skind til Dogskinds-, Nappa- og grovere Vaskekindshandsker er der intet Svind udover Udstansningen.

Det fremgaar af de ovenanførte Tal om Handskeindustriens

Arbejdertal i Aarene 1897, 1906 og 1914, at denne Industri er i stadig Tilbagegang, og Tallene for Produktionen peger i samme Retning; jfr. bl. a. at Virksomhederne i højere Grad synes at have kastet sig over Tilvirkningen af Skindtøj. Beregner man for at faa et Billede af Landets samlede Handskeindustri's Udvikling et Tillæg til de ovennævnte Summer for den samlede Produktions Salgsværdi af 20 pCt. i 1913 og 30 pCt. i 1905, vil det ses, at Produktionens Salgsværdi siden 1905 trods Prisstigning er gaaet ned fra 964 000 Kr. til 960 000 Kr. Tilbagegangen skyldes den skarpe Konkurrence fra Udlandet, som har indskrænket den tidligere her i Landet ikke ubetydelige Industri, der endog kunde fremvise et ret stort Eksportoverskud; jfr. nedenstaaende Oversigt, hvor Vægten af

	1913	1905	1900	1895	1890
	Mængde kg	Mængde kg	Mængde kg	Mængde kg	Mængde kg
Produktion af Skindhandsker	14 000	18 000	—	—	—
Indførsel af fremmede —	9 700	9 200	8 300	1 100	500
Udførsel af danske —	700	"	1 800	3 600	5 900

Produktionen efter indhentede Oplysninger er ansat til ca. 400 Gr. pr. Dusin Glacéhandsker og ca. 600 Gr. pr. Dusin Vaskeskindshandsker.

6. Skotøjsindustri.

Skotøjsindustrien har været undergivet store Forvandlinger i den sidste Snes Aar. Tilvirkningen af Skotøj gaar nemlig mere og mere over til fra Haandværksfag at blive Fabriksindustri, idet Haandskomageriet maa bukke under i Konkurrencen med Fabrikkerne. Indenfor Fabrikernes Rækker finder atter en Forskydning Sted, idet de mindre Fabrikker maa vige Pladsen for de større.

I omstaaende Oversigt vil man finde meddelt Oplysning om Antallet af Skomagerforretninger og Skotøjsfabrikker med de der beskæftigede Arbejdere iflg. Industritællingerne i Aarene 1897, 1906 og 1914.

Af de i 1914 som Skotøjsfabrikker rubricerede 513 Virksomheder var der kun 83, der beskæftigede over 5 Arbejdere, og af

	1914		1906		1897	
	Antal		Antal		Antal	
	Virksomheder	Arbejdere	Virksomheder	Arbejdere	Virksomheder	Arbejdere
Skotøjsfabrikker**)	513	3 447	122	2 844	27	1 198
heraf med 0 Arbejdere	159	—	2	—	"	"
med 1-5	271	496	33	106	"	"
med over 5	83	2 951	87	2 738	27	1 198
Skomagerforretninger	5 244	1 851	6 263	2 866	6 726*)	5 378
heraf med 0 Arbejdere	4 125	—	4 736	—	4 515	—
med 1-5	1 095	1 614	1 475	2 364	2 040	3 707
med over 5	24	237	52	502	171	1 671
Naadlerier	34	92	43	79	—	—
heraf med 0 Arbejdere	11	—	7	—	—	—
med 1-5	17	29	35	71	—	—
med over 5	6	63	1	8	—	—
Tilsammen	5 791	5 390	6 428	5 789	6 753	6 576
heraf med 0 Arbejdere	4 295	—	4 745	—	4 515	—
med 1-5	1 383	2 139	1 543	2 541	2 040	3 707
med over 5	113	3 251	140	3 248	198	2 869

*) Heri medregnet Naadlerier.

**) Under »Skotøjsfabrikker« er henført alle Virksomheder med mekanisk Kraft.

disse har man modtaget Oplysninger om Produktionen m. v. i 1913 fra de 67 største. Da man sikkert kan gaa ud fra, at Størstedelen af de øvrige Virksomheder i Hovedsagen kun giver sig af med Fodtøjsreparation, afgiver de 67 Virksomheder en ret fyldig Repræsentation for Landets Skotøjsindustri.

De 67 Virksomheder beskæftigede i alt 2 879 Arbejdere, jfr. nedenstaaende Oversigt:

Paa Fabrikken:	Mænd	Kvinder	Tilsammen	Heraf Lærlinge og Elever
Formænd	102	14	116	—
Tilskærere	230	25	255	42
Pindere	548	38	586	29
Stansere	156	20	176	8
Pudsere	360	94	454	51
Naadlere	58	420	478	103
Andre Arbejdere	160	209	369	66
Tilsammen	1 614	820	2 434	299
Hjemmearbejdere:				
Naadlere	47	348	395	—
Andre Arbejdere	21	29	50	—
Tilsammen	68	377	445	—
Samtlige Arbejdere	1 682	1 197	2 879	299

Af det hele Arbejdertal var 42 pCt. Kvinder. I 1906 var 38 pCt. og i 1897 31 pCt. af det samlede Arbejdertal Kvinder. Naar An-

vendelsen af kvindelig Arbejdskraft er kommet mere og mere i Brug, skyldes dette atter Skotøjstilvirkningens Overgang til Fabrikdrift i større Stil, hvor der ikke lægges Vægt paa at faa faglært Arbejdskraft.

Ca. 15 pCt. af det samlede Arbejdertal var beskæftiget i Arbejdernes eget Hjem. Størstedelen af Hjemmearbejderne var Kvinder, der beskæftigedes ved Naadling.

Anvendelsen af Arbejdsmaskiner er trængt meget stærkt igennem i Skotøjsindustrien. Ligesom i 1905 benyttede næsten alle Virksomhederne Gennemsyningsmaskine, som Regel kun 1 Maskine for hver Virksomhed; for de øvrige Arbejdsmaskiners Vedkommende giver nedenstaaende Oversigt nærmere Oplysning om Antallet af Virksomheder, der benyttede Arbejdsmaskiner, samt Antallet af de forskellige Maskiner sammenlignet med de tilsvarende Tal for 104 Virksomheder i 1905.

	1913		1905	
	Antal Virksomh.	Antal Maskiner	Antal Virksomh.	Antal Maskiner
Pindemaskiner	34	70	18	30
Sæt Randsyningsmaskiner, lejede....	5	16	7	9
— — — — —, egne	8	8		
— Pudse- og Slibemaskiner	50	271	43	83
Kontinuerlige Stansmask., Fodkraft .	10	14	—	—
— — — — — mek. Drivkraft	40	97	—	—
Momentstansere	19	37	—	—
Andre Maskiner	11	279	—	—

Tallet for »Andre Maskiner« omfatter en Mængde Specialmaskiner saasom Skærfemaskiner, Bindsaaleridsmaskiner, Fræsemaskiner, Hælepaaslaaningsmaskiner m. fl. samt en Del Naadlingsmaskiner, men Tallet er sikkert, saafremt Naadlemaskiner skal medregnes herunder, ikke saa lidt for lavt.

I samtlige 67 Skotøjsfabrikker, hvorfra der haves Oplysninger om Produktionens Størrelse, fabrikeredes i 1913 2,4 Mill. Par Sko eller Støvler til en samlet Salgsværdi af 14,2 Mill. Kroner, samt 4 200 Par færdige Overdele, solgte til andre Fabrikker, til en Værdi af 25 000 Kr. Desuden udførte 2 Specialvirksomheder for ca. 150 000 Kr. Pudsearbejde for fremmed Regning. Værdien af dette

Pudsearbejde er antagelig medregnet i Salgsværdien for det færdige Fodtøj, saaledes at denne Post ved en Sammenlægning vilde blive regnet dobbelt.

I nedenstaaende Tabel er Produktionen nærmere specificeret:

Læderfodtøj	Antal	Vægt	Værdi
Gennemsyet:	Par	kg	Kr.
Herrestøvler.....	320 000	328 000	2 998 000
Damestøvler.....	244 000	177 000	1 898 000
Herresko.....	106 000	93 000	760 000
Damesko.....	458 000	265 000	2 572 000
Børnefodtøj.....	431 000	213 000	1 908 000
Tilsammen...	1 559 000	1 076 000	10 136 000
Randsyet:			
Herrestøvler.....	87 000	76 000	1 051 000
Damestøvler.....	65 000	42 000	685 000
Herresko.....	20 000	15 000	228 000
Damesko.....	37 000	22 000	353 000
Børnefodtøj.....	600	300	5 000
Tilsammen...	209 600	155 300	2 322 000
Pløkket.....	19 000	22 000	210 000
Vendt.....	192 000	58 000	552 000
Læderfodtøj i alt...	1 979 600	1 311 300	13 220 000
Lærredsfodtøj			
Almindeligt:			
Støvler.....	18 000	13 000	85 000
Sko.....	332 000	158 000	699 000
Tilsammen...	350 000	171 000	784 000
Vendt.....	72 000	21 000	176 000
Lærredsfodtøj i alt..	422 000	192 000	960 000

Da en Del af de Virksomheder, hvorfra Oplysninger er modtaget, ikke har meddelt Oplysning om de færdige Varers Vægt, har man maattet beregne denne Vægt efter Gennemsnittet for de Virksomheder, der har meddelt Oplysninger i saa Henseende. Saa-vel de beregnede som de af Fabrikanterne selv anslaaede Tal for Vægten af Fodtøj maa, da Fodtøj ikke sælges efter Vægt, og denne

derfor heller ikke har nogen Interesse for Fabrikkerne, anses for noget usikre.

Der fabrikeredes væsentligst gennemsyet Fodtøj, over 7 Gange saa meget som af randsyet Fodtøj. Randsyet Fodtøj var der kun 13 Fabrikker, der tilvirkede. Af disse var der kun 3 Virksomheder, der tilvirkede randsyet Børnefodtøj. Der var 4 Fabrikker, der tilvirkede plækket Fodtøj; 37 fabrikerede Lærredsfodtøj — heraf kun 13, der foruden Lærredssko ogsaa fabrikerede Lærredsstøvler —; vendt Fodtøj var der 14 Fabrikker, der tilvirkede.

I nedenstaaende Oversigt vises Gennemsnitspriserne paa Fodtøj i 1913 og i 1905:

Gennemsyet Fodtøj:		Pris pr. Par	Randsyet Fodtøj:		Pris pr. Par
		1913	1905		
Herrestøvler	9,35	8,30	Herrestøvler	12,10	11,90
Damestøvler	7,75	6,50	Damestøvler	10,50	9,50
Herresko	7,15	4,50	Herresko	11,40	9,50
Damesko	5,60	3,10	Damesko	9,50	7,80
Børnefodtøj	4,40	2,80	Børnefodtøj	8,80	—
Vendt Fodtøj:			Lærredsfodtøj:		
med Overdel af Læder .	2,85	1,60	Støvler	4,70	1,60
— — - Stof ...	2,40		Sko	2,10	

Deler man de heromhandlede Skotøjsfabrikker — bortset fra de 2 Specialfabrikker, der udførte Pudsearbejde — i Grupper efter Omsætningens Størrelse faas følgende Oversigt:

Virksomheder med samlet Omsætn. af Fabrikker	Antal Arbejdere	Antal Arbejdere	Produkt. Salgsværdi		Gennemsnitspris f. gnm. syet. Fodt.
			i alt Kr.	pr. Arbejder Kr.	
under 50 000 Kr.	20	175	540 000	3 085	4,70
50—100 000 -	13	225	930 000	4 130	6,10
100—200 000 -	12	357*)	1 667 000	4 670	5,95
200—500 000 -	12	706	3 445 000	4 880	6,40
over 500 000 -	8	1 388	7 622 000	5 490	7,00
Tilsammen...	65	2 851	14 204 000	4 980	6,50

*) Heri er medregnet 39 Pudse fra de ovennævnte Specialfabrikker.

Produktionens Gennemsnitspris er ret stærkt stigende med Virksomhedernes Størrelse.

Den større Salgsværdi pr. Arbejder i de store Virksomheder hidrører ikke blot fra den mere intensive Benyttelse af Arbejdsmaskiner, men nok saa meget fra den Omstændighed, at det

Fodtøj, der fremstilledes i de store Virksomheder, gennemgaaende var langt mere værdifuldt; det var saaledes væsentligst kun de største Virksomheder, der fabrikerede randsyet Fodtøj, ligesom disse Virksomheder ogsaa lagde mere Vægt paa Tilvirkning af Læderfodtøj i Modsætning til en stor Del af de mindre Virksomheder, for hvilke Tilvirkningen af Lærredsfodtøj spiller en stor Rolle.

Til den heromhandlede Produktion blev anvendt i alt 1 673 000 kg Læder og Skind, nemlig:

Saalelæder.....	1 147 000 kg
Bindsaalelæder.....	191 000 -
Lakeret Læder.....	28 000 -
Farvet Læder og Skind	139 000 -
Andet Overlæder og Skind, barkgarvet	62 000 -
— — — , chromgarvet ...	106 000 -

Da Læder og Skind (Overlæder) sædvanligvis ikke indkøbes efter Vægt, har en Del Virksomheder ikke kunnet opgive Vægten af de indkøbte Raastoffer, men angivet Mængden paa anden Maade. For disse Virksomheders Vedkommende har man imidlertid paa Grundlag af Oplysninger, indhentet hos forskellige Fabrikanter, beregnet en Vægt af de anvendte Raastoffer, og i enkelte Tilfælde, hvor de foreliggende Oplysninger har været mangelfulde eller utvivlsomt urigtige, er de blevne skønmæssigt berigtigede.

Den samlede Vægt af anvendt Læder og Skind overstiger, som det ses, Vægten af de færdige Varer med over 10 pCt., og det til Trods for, at der i det færdige Fodtøj findes en Del andre Materialer end Læder (Gelænk, Lærred, Foer, Knapper, Søm o. s. v.).

Efter Oplysninger, indhentede hos enkelte af de største Skotøjsfabrikanter, anslaaes det egentlige Forarbejdningssvind paa Læder til ca. 40 pCt., fordelt med ca. 25—30 pCt. paa Skæring og Udstansning og 10—15 pCt. paa Fræsning og Pudsning.

Fra 3 af de største Virksomheder har man modtaget nærmere Oplysninger om Forarbejdningssvind og Vægt af Læderet og andre Materialer anvendt til Skotøjsfabrikationen. Paa Grundlag af disse Oplysninger har man ment at kunne opstille omstaaende Oversigt. Det maa bemærkes, at Oplysningerne angaar kun det dyreste og bedste af det her i Landet tilvirkede Fodtøj:

		Til 1000 Sæt Fodtøj anvendes			
		Overlæder	Bundlæder	Andre Dele	Tilsammen
	Vægt pr. 1000 Sæt kg	kg	kg	kg	kg
Til Herrestøvler:					
Boxcalf.....	} ca. 875	140	740	180	1 060
Chevreau.....		110	680	180	970
— Damestøvler:					
Boxcalf.....	} ca. 650	130	490	160	780
Chevreau.....		100	450	160	710
— Herresko:					
Boxcalf.....	} ca. 750	130	740	140	1 010
Chevreau.....		100	680	140	920
— Damesko:					
Boxcalf.....	} ca. 590	110	490	120	720
Chevreau.....		90	450	120	660
Tilsammen...		910	4 720	1 200	6 830

For 42 Virksomheder, for hvilke der ogsaa forelaa Oplysninger om Produktion m. v. i 1905, har man foretaget en Sammenligning mellem deres Produktion i 1913 og i 1905, der viser en meget stærk Stigning paa baade Parantallet og navnlig paa Salgsværdien af samtlige Arter af Fodtøj. Sætter man Parantal og samlet Salgsværdi af det i 1905 tilvirkede Fodtøj overalt til 100, vil Produktionen i 1913 i Forhold hertil vise sig at være som angivet i nedenstaaende Oversigt:

I Virksomheder med	Gennemsyet Fodtøj		Randsyet Fodtøj		Vendt Fodtøj	
	Antal Par	Kr.	Antal Par	Kr.	Antal Par	Kr.
6— 20 Arbejdere	135	167	—	—	605	748
21—100 —	114	169	—	—	605	1211
over 100 —	114	150	245	271	56	90
Tilsammen...	116	161	343	371	203	324

De største Virksomheder har siden 1905 lagt mere Vægt paa Fabrikationen af randsyet Fodtøj og har til Gengæld for en Del opgivet at fabrikere vendt Fodtøj. Randsyet Fodtøj, der i 1905 udelukkende blev tilvirket af Virksomheder med over 100 Arbejdere, er nu ogsaa bleven gjort til Genstand for Fabrikation af Virksomhederne med mellem 21—100 Arbejdere.

Den hjemlige Skotøjsindustri kan ikke tilfredsstille Landets Forbrug af Fodtøj, men der indføres en Del fra Udlandet. Udførselen til Udlandet af indenlandsk Fodtøj spillede i 1913 ikke nogen Rolle; jfr. nedenstaaende Oversigt, der viser Mængden og Værdien af ind- og udført Fodtøj i 1913 sammenlignet med de her omhandlede 67 Virksomheders Produktion.

	Specialindførsel i 1913		Udførsel af indenl. Varer i 1913		Produktion i 1913	
	Mængde	Værdi	Mængde	Værdi	Mængde	Værdi
	kg	Kr.	kg	Kr.	kg	Kr.
Fodtøj:						
Støvler	128 700	1 413 000	4 000	} 109 000	636 000	6 717 000
Sko	152 100	1 612 000	1 700		553 000	4 612 000
Uden Angivelse ..	7 200	76 000	4 500		314 000	2 851 000
Tilsammen...	288 000	3 101 000	10 200	109 000	1 503 000	14 180 000

Det synes navnlig at være Indførselen af finere Sko, der har nogen Betydning. Gennemsnitsprisen for de indførte Sko androg i 1913 incl. Told: Kr. 10,60 pr. kg og for de her i Landet fabrikerede Sko: Kr. 8,34 pr. kg. Værdien af de indførte og de her i Landet fabrikerede Støvler er nogenlunde ens, henholdsvis Kr. 10,98 og Kr. 10,56 pr. kg.

7. Garverier.

Ved Haandværks- og Industritællingen 1914 taltes her i Landet i alt 109 Garverier med 623 egentlig industrielle Arbejdere. Antallet af Garverier saavel som Antallet af det ved Garveri beskæftigede Personale har siden 1897 stadig været nedadgaende; hvorimod Antallet af Garverier med mekanisk Kraft og navnlig den benyttede Maskinstyrke er opadgaende; jfr. nedenstaaende Oversigt:

	Antal Virksomh.	Samlet Personel	Heraf egtl. indu- strielle Arbejdere	Antal Virksomh. med mek. Kraft	Maskin. Hestekr.
1897....	204	1 375	1 081	52	297
1906....	148	1 010	769	57	819
1913....	109	861	623	58	1 300

Nedgangen i Antallet af Garverier og de der beskæftigede Arbejdere skyldes sikkert dels den stærkere Anvendelse af mekanisk Kraft og navnlig mere effektive og hurtigere Garvetoder (Anvendelse af Ekstrakter i Stedet for Bark), der — som det nedenfor vil blive paavist — endog maa antages at have været i Stand til at opveje Nedgangen i det beskæftigede Antal Arbejdere.

Hvorledes Tilbagegangen i Antal Virksomheder og i Arbejder-tal fordeler sig paa de forskellige Størrelsesgrupper indenfor Garverierne er nærmere paavist i nedenstaaende Oversigt:

Virksomheder	1897			1906			1914		
	Antal Virksomh.	Antal absolut	Arbejdere pCt.	Antal Virksomh.	Antal absolut	Arbejdere pCt.	Antal Virksomh.	Antal absolut	Arbejdere pCt.
uden Arbejdere	26	"	"	28	"	"	30	"	"
med 1—2 Arb.	71	106	9,8	49	71	9,2	30	47	7,5
- 3—5 —	54	213	19,7	36	133	17,3	20	74	11,9
- 6—20 —	45	444	41,1	27	280	36,4	22	241	38,7
over 20 —	8	318	29,4	8	285	37,1	7	261	41,9
Tilsammen...	204	1081	100,0	148	769	100,0	109	623	100,0

Af de i 1914 talte 109 Garverier har man modtaget Oplysning om Produktionen m. v. i 1913 fra de 36 største, der tilsammen i Aaret 1913 gennemsnitlig beskæftigede 572 Arbejdere. Der mangler altsaa Oplysninger fra 73 Garverier, men af disse beskæftigede de 30 ingen Arbejdere, og de 43 beskæftigede tilsammen kun 51 Arbejdere; naar hertil kommer, at disse 73 Garveriers samlede Maskinkraft kun androg 120 H. K., og at en Del af dem kun drev Garveri som Bierherv ved Siden af en anden Virksomhed — Landbrug, Produkthandel m. v. —, regner man vist snarere for lavt end for højt, hvis man anslaaer de nedenfor omhandlede Oplysninger til at omfatte ca. 95 pCt. af Landets Garveindustri.

De 36 heromhandlede Garverier beskæftigede som nævnt i 1913 gennemsnitlig 572 Arbejdere. Af disse 572 Arbejdere var de 258 Garversvende, 21 var Garverlærlinge, 16 var faglærte Arbejdere af et andet Fag, 12 var Kvinder og 265 var ufaglærte Arbejds mænd.

Samtlige 36 Garverier anvendte Arbejdsmaskiner drevne ved mekanisk Kraft. Den samlede Maskinkraft androg 1180 H. K. Omstaaende er givet en Oversigt over Arten og Antallet af de

vigtigste anvendte Arbejdsmaskiner tilligemed Oplysning om, hvor mange Virksomheder der benyttede hver enkelt Art af de paagældende Maskiner:

	Antal Virksomheder	Antal Maskiner
Barkmøller	23	23
Pressemaskiner (Barkpresser, Læderpresser)	15	25
Valsen	18	36
Hammervalken	5	24
Andre Valkemaskiner	18	56
Spaltemaskiner	26	31
Slibemaskiner	10	22
Stødemaskiner	21	39
Skæremaskiner	6	8
Falsmaskiner	11	17

I nedenstaaende Oversigt er der meddelt Oplysning om det samlede Antal Huder og Skind, som i 1913 er blevet behandlet paa de 36 Garverier, og til Sammenligning har man vedføjet de tilsvarende Oplysninger for 1905, da Oplysninger forefandt fra 142 Garverier med 785 Arbejdere eller fra næsten alle Landets Garverier. En Sammenligning mellem Tallene for de 2 Aar synes nok at være forsvarlig uanset den store Forskel i Antallet af Virksomheder, naar tages i Betragtning det ovenfor anførte om, at de for 1913 indhentede Oplysninger maa antages at gælde ca. 95 pCt. af Landets Garveindustri.

	Danske		Fremmede		Tilsammen	
	1913	1905	1913	1905	1913	1905
	Stkr.	Stkr.	Stkr.	Stkr.	Stkr.	Stkr.
Hestehuder	4 950	12 950	860	"	5 810	12 950
Okse- og Kohuder	74 907	86 400	190	3 430	75 097	89 830
Vildhuder	—	—	128 333	71 200	128 333	71 200
Kalveskind	3 731	15 520	"	1 450	3 731	16 970
Gedeskind	300	860	1 200	2 200	1 500	3 060
Faareskind	117 945	332 900	161 661	112 400	279 606	445 300
Andre Skind	2 972	13 430	"	10 200	2 972	23 630

Som det vil ses, er der en ret stærk Stigning i Mængden af behandlede Vildhuder, men Nedgang i Mængden af alle andre Huder og Skind. Vildhuder er Huder af det halvvilde Kvæg paa

Sydamerikas Sletter. Disse Huder er særlig kraftige og tætte og anvendes udelukkende til svært Underlæder og Rømmelæder.

Efter de anvendte Garvestoffers Art sondres mellem flere forskellige Garvningsmetoder: Rødgarvning, Hvidgarvning, Chromgarvning og Semsgarvning.

Af de 36 heromhandlede Garverier benyttede 27 kun en enkelt Metode (23 Rødgarvning, 3 Hvidgarvning og 1 Chromgarvning); 1 Garveri anvendte baade Rød-, Hvid-, Chrom- og Semsgarvning, 2 Garverier Rød-, Hvid- og Chromgarvning, 1 Garveri Rød- og Hvidgarvning, 3 Garverier Rød- og Chromgarvning og 2 Garverier Rød- og Semsgarvning. Rødgarvning blev altsaa anvendt paa i alt 32 Garverier, Hvidgarvning paa 7, Chromgarvning paa 7 og Semsgarvning paa 3 Garverier.

Om Forbruget af nogle af de vigtigste Garvestoffer giver nedenstaaende Oversigt Oplysning:

Forbrug af	Mængde kg	Forbrug af	Mængde kg
Egebark, indenlandsk	478 000	Egeekstrakt	220 000
— , udenlandsk	796 000	Granekstrakt	43 000
Granbark	140 000	Quebrachoekstrakt	1 875 000
Quebrachotræ	201 000	Kastanjeekstrakt	1 245 000
Mimosabark	17 000	Mimosaeekstrakt	396 000

Det mest anvendte Garvestof er Quebrachoekstrakt, hvoraf der brugtes 1 875 000 kg i 26 Garverier. 15 Garverier anvendte Kastanjeekstrakt, 17 anvendte indenlandsk og 11 udenlandsk Egebark, 12 anvendte Mimosaeekstrakt, 8 Egeekstrakt, 8 Quebrachotræ, 7 Granbark, 11 Granekstrakt og 3 Mimosabark.

Af de i det foregaaende nævnte Huder og Skind blev der tilvirket Læder m. v. til en samlet Salgsværdi af 9 305 000 Kr. Salgsværdien af det ved Garvningen fremkomne Affald androg i alt 289 000 Kr. Hertil kom yderligere 89 000 Kr. for Arbejde udført for andre (Pelsgarvning, Valsning, Barkmaling m. v.).

I omstaaende Oversigt er Produktionen nærmere specificeret, og til Sammenligning er vedføjet de tilsvarende Tal for 1905, da Oplysninger — som omtalt — fandtes for 142 Garveriers Vedkommende.

	Produktion i 1913		Produktion i 1905	
	Vægt	Salgsværdi	Vægt	Salgsværdi
Bindsaalelæder og Saalelæder, bark- eller fadgarvet.....	1000 kg 2 075	1000 Kr. 5 686	1000 kg —	1000 Kr. 3 012
Platlæder, bark- eller fadgarvet....	233	647	}	2 457
Tøffellæder — — —	201	628		
Smurtlæder — — —	187	702		
Hestelæder — — —	9	40		
— chromgarvet	7	65		
Andet Overlæder, barkgarvet	125	376	}	1 022
— chromgarvet.....	25	183		
Handskeskind, hvidgarvet	13	278	}	1 022
Skind til Fodtøj —	1	4		
— chromgarvet.....	6	60		
Andet Skind, hvidgarvet	21	138		
— barkgarvet	85	264	}	—
— semsgarvet	19	171		
Uangivet.....	26	63	—	—
Tilsammen...	—	9 305	—	6 491
Fæhaar	111	28	85	15
Uld	130	179	115	149
Limlæder	1 315	65	—	63
Horn og Stejler	20	8	—	—
Andet Affald	7	9	—	—
Tilsammen...	—	289	—	227

Det synes, som om Tilvirkningen af Underlæder (Saale- og Bindsaalelæder) er steget meget betydeligt siden 1905, hvorimod Tilvirkning af Skind er gaaet noget tilbage. Tilvirkningen af Overlæder og andet Læder synes at være nogenlunde uforandret. Det her anførte stemmer ogsaa godt med det foran nævnte om den stærke Stigning i Mængden af behandlede Vildhuder, der jo hovedsagelig anvendes til Underlæder; men i det hele taget giver den foran meddelte Oversigt over Mængden af behandlede Huder og Skind i 1913 og 1905 et bedre Billede af Garveindustriens Udvikling, idet en stor Del af Fremgangen i Produktionens Salgsværdi sikkert skyldes Prisstigning; i 1905 var Prisen paa Saalelæder og Bindsaalelæder saaledes ca. 2.20 Kr.—2.60 Kr. pr. kg, i 1913 var Prisen ca. 2.75 Kr. pr. kg; paa Overlæder var Prisen i 1905

gsntl. 3.20 Kr. pr. kg, i 1913 var den ca. 3.35 Kr. Alt i alt tør man dog vist nok gaa ud fra, at den Tilbagegang i Garveindustrien, som man mente at kunne spore ved Udarbejdelsen af Produktionsstatistikken for 1905*), er standset og snarere afløst af en Bevægelse i den modsatte Retning.

Fordeler man de 36 Garverier i 1913 og de 143 i 1905 i tre Grupper efter det beskæftigede Antal Arbejdere, faas følgende Oversigt:

	Antal Garverier		Antal Arbejdere		Produktionens Salgsværdi			
					absolut		pr. Arbejder	
	1913	1905	1913	1905	1913	1905	1913	1905
Garverier med					1000 Kr.	1000 Kr.	Kr.	Kr.
1— 5 Arbejdere]	8	109	33	232	301	1 309	9 100	5 600
6—20 —	20	25	231	270	3 680	2 313	15 900	8 600
over 20 —	8	9	308	283	5 613	3 096	18 200	10 900
Tilsammen...	36	143	572	785	9 594	6 718	16 800	8 600

I de store Garverier (med over 20 Arbejdere) var Produktionens Salgsværdi pr. Arbejder nøjagtig dobbelt saa stor som i de smaa (med 1—5 Arbejdere). Salgsværdien af de 8 store Garveriers Produktion i 1913 udgjorde ikke mindre end ca. 58 pCt. af samtlige øvrige Garveriers Afsætning; i 1905 var det tilsvarende Tal 46 pCt.

Den hjemlige Produktion kan ikke tilfredsstille Landets Efterspørgsel efter Læder og beredte Skind, men ikke ubetydelige Mængder af disse Varer indføres fra Udlandet; jfr. omstaaende Oversigt, der viser Mængden og Værdien af ind- og udført Læder og Skind sammenlignet med de her omhandlede 36 Virksomheders Produktion, samt Forbruget i 1913 af disse Varer.

Det er navnlig de kostbarere Læder- og Skindsorter, der ikke eller kun i ringe Grad tilvirkes her i Landet, og hvoraf der derfor indføres en Del; saaledes for 422 000 Kr. lakeret Læder og Skind og for 3 193 000 Kr. farvet, forgyldt eller reliefmønstreret Læder og Skind. Af Underlæder indførtes for 1 500 000 Kr.

*) Jfr. Statistiske Meddelelser 4. Række 30. Bind 3. Hefte Side 47.

	Specialindførsel 1913		Udførsel af inden- landske Varer 1913		Produktion 1913		Forbrug 1913
	Mængde	Værdi	Mængde	Værdi	Mængde	Værdi	Mængde
	kg	Kr.	kg	Kr.	kg	Kr.	kg
Underlæder..	509 900	1 546 000	93 500	272 000	2 075 000	5 686 000	2 491 400
Andet Læder og Skind..	635 400	5 578 000	46 100	289 000	958 000	3 619 000	1 547 300
Tils....	1 145 300	7 124 000	139 600	561 000	3 033 000	9 305 000	4 038 700

2 af de her omhandlede Garverier opgav, at der til Garveriet var knyttet Naadleri med en samlet Bruttoindtægt af Naadlingen paa 13 500 Kr.

8. Lædervareindustri.

Af Drivremmefabrikker har man modtaget Oplysning fra 5 Virksomheder med tilsammen 39 Arbejdere (35 mandlige, 4 kvindelige). Ved Industritællingen 1914 taltes i alt her i Landet 9 Drivremmefabrikker; der mangler altsaa Oplysninger fra 4 Virksomheder, men af disse beskæftigede den ene ingen Arbejdere og de andre tre tilsammen kun 9 Arbejdere.

Produktionens samlede Salgsværdi udgjorde i Aaret 1913 604 800 Kr., hvortil kommer ca. 37 000 Kr. for udført Reparationsarbejde. I nedenstaaende Oversigt er Produktionen nærmere specificeret, og til Sammenligning har man vedføjet de tilsvarende Tal fra 1905, da Oplysninger forefandttes fra 4 Virksomheder med tilsammen 19 Arbejdere.

	1913		1905	
	Vægt	Salgsværdi	Vægt	Salgsværdi
	kg	Kr.	kg	Kr.
Læderdrivremme.....	49 800	304 900	36 500	183 000
Bomuldsdrivremme.....	65 500	181 700	250	1 400
Kamelhaarsremme.....	3 900	35 200	—	—
Balataremme.....	12 200	32 800	—	—
Blæsebølge.....	55 Stkr.	4 400	120 Stkr.	7 600
Pressedug af Uld.....	8 500	31 400	—	—
Diverse (Snore, Slanger m. v.)....	2 400	14 400	—	7 300
Tilsammen....	—	604 800	—	199 300

Til Læderdrivremmene anvendtes 56 700 kg Læder, til Balataremmene 4 400 kg Balata og Guttaperka samt 7 800 kg Sejldug.

Kun den ene af de 2 Virksomheder, der tilvirkede Bomuldsdrivremme, vævede selv Stoffet hertil. Paa 4 Væve forarbejdedes af 13 500 kg Bomuldsgarn Stof til 11 500 kg Bomuldsdrivremme.

I 1913 indførtes til Landet i alt 184 600 kg Drivremme, altsaa en Del mere end der tilvirkes her i Landet. Af de indførte Drivremme var de 48 900 kg af Læder og 21 900 kg af Fæhaar; Resten var formentlig i det væsentlige Bomuldsdrivremme.

Af Piskefabrikker foreligger der Oplysninger om Produktionen i 1913 fra 6 Virksomheder med tilsammen 181 Arbejdere (115 Mænd, 64 Kvinder og 2 Halvdagsbørn). Ved Industritællingen 1914 er under Piskefabrikker henført i alt 17 Virksomheder, men af disse var de 5 væsentligst Stokkefabrikker; der mangler saaledes kun Oplysninger om 6 Virksomheder, og disse 6 Virksomheder beskæftigede ingen Arbejdere.

De her omhandlede Virksomheder fabrikerede i 1913 tilsammen 21 322 Dusin Piske til en Salgsværdi af 326 300 Kr. og 3 159 Dusin Piskesnøre til en Salgsværdi af 16 200 Kr. Desuden fabrikerede den største af Virksomhederne 12 600 Dusin Spadserestokke til en Salgsværdi af 91 000 Kr., 542 Dusin Paraplystokke til en Salgsværdi af 3 200 Kr. og 1 800 Dusin Paraplyrundstokke til en Salgsværdi af 1 800 Kr.¹⁾

I 1905, da Oplysninger forefandtes fra 4 Virksomheder med 140 Arbejdere, tilvirkedes i alt 12 800 Dusin Piske til en Salgsværdi af 279 000 Kr.

Af Sadelmagerforretninger har man for 1913 modtaget Oplysninger fra 16 Virksomheder med 197 Arbejdere. Af disse tilvirkede de 9 med 93 Arbejdere væsentligst Seletøj og Møbelarbejde, medens de 7 med 104 Arbejdere væsentligst tilvirkede Kufferter o. l.

¹⁾ Tilvirkningen af Spadserestokke og Paraplystokke vil blive behandlet i et senere Hefte om Træindustri m. v.

De 197 Arbejdere fordelte sig i øvrigt paa følgende Maade:

	I Seletøjsfabrikkerne			I Kuffertfabrikkerne		
	Mænd	Kvinder	Halvdagsbørn	Mænd	Kvinder	Halvdagsbørn
Sadelmagere og Dekorører	59	1	»	39	10	»
Portefeuillemagere	»	»	»	19	»	»
Bogbindere	»	»	»	2	3	»
Syersker	»	2	»	»	10	»
Bude, Kuske o. l.	6	»	1	8	1	4
Andre og uangivne	24	»	»	6	2	»
Tilsammen	89	3	1	74	26	4

Produktionens samlede Salgsværdi var 647 600 Kr., hvortil kommer ca. 80 000 Kr. for udført Reparationsarbejde.

Produktionens nærmere Art fremgaar af nedenstaaende Oversigt:

	Salgsværdi Kr.
Læderkufferter, Citytasker o. l.	141 500
Lædertornystre	2 300
Dokument- og Prøvemapper	15 400
Galanterivarer af Læder	116 400
Kufferter af Træ, Spanskrør m. v.	58 800
Voksdugs-; Ravndugsartikler m. v.	24 100
Seletøjer	92 000
Sadler	9 900
Tangmadratter	63 100
Møbelarbejde	78 900
Bestillingsarbejde	43 200
Andet og uangivet Arbejde	2 000
Tilsammen	647 600

I 1905, da Oplysninger ligeledes forelaa fra 16 Virksomheder, men kun med 94 Arbejdere, tilvirkedes der for 94 000 Kr. Seletøj, 32 000 Kr. Kufferter og Citytasker, for 60 000 Kr. Møbelarbejde, for 20 000 Kr. Madratser og for 38 000 Kr. diverse Sadelmagerarbejde.

RÉSUMÉ EN FRANÇAIS

Le présent fascicule, qui contient des recherches statistiques sur l'industrie de confections et de cuirs du Danemark en 1913, est le troisième d'une série de monographies qui traiteront des conditions de la production des différentes industries importantes du pays. Les fascicules 1 et 2 de ces publications, comprenant respectivement l'industrie textile et la production de produits alimentaires et d'objets de consommation ont déjà paru (Publications statistiques 4. série, tome 5, livraisons 1—2).

Voici un résumé du contenu du présent fascicule :

Nous avons reçu des renseignements sur la production etc. en 1913 de 68 établissements fabriquant des confections d'hommes, de femmes et d'enfants (habits tout faits). Ces établissements, qui pendant la saison de 1913 occupaient en tout 9 439 ouvriers (1 044 hommes, 8 395 femmes), sont censés représenter la plus grande partie de l'industrie de confections toutes faites.

50 de ces établissements employaient des forces mécaniques qui faisaient aller en tout 763 machines à coudre, 35 machines à couper et 34 autres machines.

La valeur vénale totale des objets d'habillement fabriqués dans ces établissements en 1913 s'élevait à 23,7 mill. de couronnes, dont confections de femmes: 9,7 mill. de cr., confections d'hommes: 10,5 mill. de cr., confections d'enfants 1,1 mill. de cr., d'autres confections (vêtements de dessous etc.): 2,4 mill. de cr.

Les 11 plus grands établissements ont produit plus que les autres 57 et 6 de ces 11 établissements ont produit plus d'un tiers de la production totale.

L'industrie nationale ne peut pourvoir à la consommation des objets d'habillement du pays, qui en doit importer une partie considé-

table. En 1913 la valeur de cette importation montait à environ 7,2 mill. de cr. en tout.

Toutes les 5 fabriques d'habits de toile cirée et de toile cirée ont fourni des renseignements sur leur production en 1913. Ces 5 établissements occupaient en moyenne en 1913 100 ouvriers en tout, 13 hommes, 87 femmes. La valeur vénale de la production totale montait à 203 300 cr. en tout, à savoir 87 000 kilos d'habits de toile cirée d'une valeur de 156 000 cr., 2 800 kilos de toile cirée, valeur 9 600 cr., 3 020 kilos de papier de toile cirée, valeur 2 900 cr., des bâches d'une valeur de 25 000 cr. et des tentes et des couleurs de composition etc. d'une valeur de 9 800 cr. L'importation de l'étranger d'habits de toile cirée montait en 1913 à environ 4 400 kilos ou à environ 5 % de la consommation du pays.

Nous avons des renseignements sur la production etc. en 1913 de 23 fabriques de chapeaux et de casquettes représentant la grande majorité de l'industrie chapelière du pays. Ces 23 établissements occupaient en moyenne en 1913 673 ouvriers en tout, dont 500 femmes. De ces ouvriers 192 étaient employés dans la fabrication de chapeaux de paille, 151 dans la fabrication de chapeaux de feutre, 15 dans la fabrication de chapeaux de soie, 268 cousaient des chapeaux et des casquettes, 20 étaient employés dans la fabrication de formes et de carcasses et 27 travaillaient comme garnisseuses.

Dans le tableau ci-dessous les données sur la production en 1913 sont comparées avec la production en 1905 de 22 établissements (occupant 525 ouvriers):

	1913			1905		
	Nombre pièces	valeur vénale en tout par pièce		Nombre pièces	valeur vénale en tout par pièce	
		cr.	cr.		cr.	cr.
Chapeaux de paille*)	410 600	772 000	1,88	397 600	514 000	1,30
Chapeaux de feutre ..	309 500	701 800	2,27	338 800	622 000	1,80
Chapeaux de soie	1 800	20 300	11,28	2 600	36 200	14,00
Tricornes	125	3 125	25,00	—	—	—
Chapeaux cousus à la main	14 700	51 500	3,50	—	—	—
Bonnets et casquettes.	829 000	954 000	1,15	894 100**)	938 600	0,80
Carcasses, à vendre...	28 100	18 600	0,66	—	5 200	—
Bandeaux	12 000	2 500	0,21	—	—	—
Cloches en feutre	36 000	36 000	1,00	—	—	—
non spécifié	—	—	—	—	22 500	—
Total	—	2 559 825	—	—	2 138 500	—

*) C'est à dire cousus ensemble de tresses ou de cordons; on n'a pas du tout fabriqué de chapeaux de paille tressés.

**) outre 55 000 pièces d'une valeur de 53 000 cr. fabriquées dans les passementeries.

Ainsi qu'il ressort du tableau ci-dessous l'industrie nationale ne peut pourvoir à la consommation du pays; une quantité considérable de chapeaux et de bonnets doit être importée de l'étranger.

	Production	consommation
Chapeaux de soie d'homme..	1 800 pièces	5 200 pièces
Chapeaux de feutre	309 500 —	748 400 —
Chapeaux de paille.....	41 000 kilos	100 000 kilos
Bonnets et casquettes.	70 500 —	83 400 —
d'autres chapeaux et bonnets	1 800 —	14 200 —

Nous disposons de renseignements sur la production etc. en 1913 de 17 ganteries censées représenter environ 80 % de l'industrie gantière du pays. Ces 17 établissements occupaient en moyenne en 1913 334 ouvriers en tout, dont 230 femmes.

Dans le tableau ci-dessous on trouvera les données sur la production en 1913 de ces établissements comparée avec la production en 1905 de 12 établissements (occupant 345 ouvriers).

	1913		1905	
	Quantité	Valeur vénale	Quantité	Valeur vénale
Gants glacés.....	24 631 douz.	532 200 cr.	30 000 douz.	596 500 cr.
Gants de peau chamoisée ...	3 280 —	103 500	2 260 —	48 700
Gants glacés et gants de peau chamoisée	—	—	1 100 —	31 200
Vestes de cuir etc.....	11 690 pièces	142 600	3 970 pièces	38 700
peaux teintées.....	23 000 —	13 400	—	9 000
non spécifié.....	—	—	—	17 100
Total...	—	791 700	—	741 200

La ganterie, industrie autrefois si florissante dans ce pays, est allée en décadence de plus en plus pendant ces dernières années, voir le tableau ci-dessous montrant la production, l'importation et l'exportation de gants de peau pendant les années 1890, 1895, 1900, 1905 et 1913.

	1913	1905	1900	1895	1890
	kilos	kilos	kilos	kilos	kilos
Production de gants de peau	14 000	18 000	—	—	—
importation de gants de peau étrangers..	9 700	9 200	8 300	1 100	500
exportation de gants de peau nationaux .	700	"	1 800	3 600	5 900

Pendant la dernière vingtaine d'années la cordonnerie du Danemark a de plus en plus pris les formes de la grande industrie; la fabrication de chaussures à la main succombe dans la concurrence avec les fabriques et les petites fabriques doivent céder la place aux

grandes fabriques. En 1897 il y avait ainsi seulement 27 fabriques de chaussures occupant en tout 1 198 ouvriers, contre 513 fabriques de chaussures occupant 3 447 ouvriers en 1914; par contre il y avait en 1897 6 726 ateliers de cordonnerie occupant 5 378 ouvriers, contre 5 278 ateliers avec 1 943 ouvriers en 1914. Des 543 fabriques de chaussures existant en 1914 seulement 83 occupaient plus de 5 ouvriers; seulement les 67 plus grandes fabriques ont fournis des renseignements sur leur production, etc. en 1913.

Ces 67 établissements occupaient en 1913 en moyenne 2 879 ouvriers en tout, dont 1 197 femmes.

Dans le tableau ci-dessous on trouvera des renseignements détaillés sur la production de ces 67 établissements en 1913.

	chaussures de cuir	nombre paires	poids kilos	valeur cr.
piquées				
bottines et bottes d'homme.....	320 000	328 000	2 998 000	
bottines de femme.....	244 000	177 000	1 898 000	
souliers d'homme.....	106 000	93 000	760 000	
— de femme.....	458 000	265 000	2 572 000	
— d'enfant.....	431 000	213 000	1 908 000	
	total... 1 559 000	1 076 000	10 136 000	
à trépointe				
bottines et bottes d'homme.....	87 000	76 000	1 051 000	
bottines de femme.....	65 000	42 000	685 000	
souliers d'homme.....	20 000	15 000	228 000	
— de femme.....	37 000	22 000	353 000	
— d'enfant.....	600	300	5 000	
	total... 209 600	155 300	2 322 000	
clouées.....	19 000	22 000	210 000	
retournées.....	192 000	58 000	552 000	
	chaussures de cuir, en tout... 1 979 600	1 311 600	13 220 000	
chaussures de toile				
ordinaires				
bottines.....	18 000	13 000	85 000	
souliers.....	332 000	158 000	699 000	
	total... 350 000	171 000	784 000	
retournées.....	72 000	21 000	176 000	
	chaussures de toile, en tout... 422 000	192 000	960 000	

En comparant les renseignements obtenus sur la cordonnerie en 1913 et en 1905 nous avons constaté une augmentation très considérable du nombre des paires et surtout de la valeur vénale de toutes

les diverses sortes de chaussures; en outre, depuis 1905, les plus grandes fabriques se trouvent avoir attaché plus d'importance à la fabrication de chaussures à trépointe en renonçant partiellement à la fabrication de chaussures retournées, dont s'occupent maintenant surtout les petits établissements.

La cordonnerie nationale ne peut fournir à la consommation de chaussures du pays, qui en doit importer une quantité considérable de l'étranger. L'exportation de chaussures nationales ne jouait aucun rôle en 1913, voir le tableau ci-dessous, montrant la quantité et la valeur des chaussures importées et exportées en 1913 comparées avec la production des 67 établissements traités ici.

chaussures	importation spéciale en 1913		exportation de chaussures nationales en 1913		production en 1913	
	quantité	valeur	quantité	valeur	quantité	valeur
	kilos	cr.	kilos	cr.	kilos	cr.
bottines et bottes	128 700	1 413 000	4 000	} 109 000 ³	636 000	6 717 000
souliers.....	152 100	1 612 000	1 700		553 000	4 612 000
sans indication..	7 200	76 000	4 500		314 000	2 851 000
total...	288 000	3 101 000	10 200	109 000	1 503 000	14 180 000

Les 36 plus grandes tanneries du pays, qui représentent environ 95 p. ct. de l'industrie de tannage du Danemark, ont fourni des renseignements sur leur production etc. en 1913. Ces 36 tanneries occupaient en moyenne en 1913 572 ouvriers en tout, dont 12 femmes.

Toutes ces 36 tanneries employaient des machines à force mécanique (moulins à tan, machines à fouler, machines à fendre, machines à foulon etc.), de 1 180 chevaux-vapeur en tout.

Dans le tableau ci-dessous on trouvera des renseignements sur le nombre total des peaux manipulées en 1913 par les 36 tanneries; ces données sont comparées avec les renseignements correspondants pour 1905, année pour laquelle nous avons des données sur presque toutes les tanneries du pays.

	nationales		étrangères		total	
	1913	1905	1913	1905	1913	1905
	pièces	pièces	pièces	pièces	pièces	pièces
Peaux de chevaux ...	4 950	12 950	860	"	5 810	12 950
peaux de bœufs et de vaches.....	74 907	86 400	190	3 430	75 097	89 830
peaux sauvages.....	—	—	128 333	71 200	128 333	71 200
peaux de veaux.....	3 731	15 520	"	1 450	3 731	16 970
peaux de chèvres.....	300	860	1 200	2 200	1 500	3 060
peaux de moutons....	117 945	332 900	161 661	112 400	279 606	445 300
d'autres peaux.....	2 972	13 430	"	10 200	2 972	23 630

La substance coriaire utilisée le plus souvent pour le tannage en 1913 était l'extrait de quebracho, dont 26 tanneries ont employé 1 875 000 kilos; 15 tanneries ont employé 1 245 000 kilos d'extrait de châtaignier, 17 ont employé 478 000 kilos d'écorce de chêne nationale et 11 796 000 kilos d'écorce de chêne étrangère, 12 ont employé 396 000 kilos d'extrait de mimosa, 8: 220 000 kilos d'extrait de chêne, 8: 201 000 kilos de bois de quebracho, 7: 140 000 kilos d'écorce de sapin, 11: 43 000 kilos d'extrait de sapin et 3: 17 000 kilos d'écorce de mimosa.

Avec les peaux mentionnées ci-dessus on a fabriqué du cuir etc. d'une valeur vénale totale de 9,3 millions de couronnes. Les déchets de la production avaient une valeur de 289 000 couronnes en tout. Le tableau ci-dessous donne des renseignements détaillés sur la production, comparés avec les chiffres correspondants de la production en 1905.

	production en 1913		production en 1905	
	1 000 kilos	1 000 cr.	1 000 kilos	1 000 cr.
cuir à secondes semelles et c. à semelles.....	2 075	5 686	—	3 012
cuir plat.....	233	647	}	2 457
cuir pour pantoufles.....	201	628		
cuir graissé.....	187	702		
cuir de cheval.....	9	40		
— tanné au chrome.....	7	65		
autre cuir pour empeignes....	125	376		
— tanné au chrome.....	25	183		
peaux de gants, mégissées....	13	278		
peaux pour chaussures.....	1	4		
— — tannées				
au chrome.....	6	60	}	1 022
d'autres peaux, mégissées....	21	138		
— , tannées.....	85	264		
— , chamoisées....	19	171		
non indiqué.....	26	63	—	—
total...	—	9 305	—	6 491
poils.....	111	28	85	15
laine.....	130	179	115	149
drayure.....	1 315	65	—	63
cornes et cornillons.....	20	8	—	—
d'autres déchets.....	7	9	—	—
total...	—	289	—	227

L'industrie nationale ne pouvant pourvoir à la demande de cuir et de peaux apprêtées, le Danemark doit en importer des quantités

assez considérables; la production de cuir de dessous ne montait en 1913 qu'à environ 2,1 millions de kilos, tandis que la consommation s'élevait à environ 2,5 millions de kilos; la production d'autres sortes de cuir et de peaux montait seulement à environ 1 million de kilos, tandis que la consommation s'élevait à environ 1,5 millions de kilos.
